

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 4Co/207/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3811213435
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Lichnerová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3811213435.2

Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Oľgy Lichnerovej a sudkýň JUDr. Ivety Martinákovovej a JUDr. Alice Beňovej v právnej veci navrhovateľky U. H., bytom H. XX/XX, P., zastúpenej advokátom JUDr. E. Y. so sídlom v L. L., R. X a advokátkou JUDr. C. L., PhD so sídlom Z., F. XX/A proti odporcovi P. L. J., a.s. so sídlom H. R. XX, J., IČO: XX XXX XXX, o náhradu nemajetkovej ujmy 18.000 eur, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 14. marca 2012, č.k. 9C127/2011-113 a uzneseniu toho istého súdu zo dňa 22. mája 2012, č.k. 9C/127/2011-126 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa p
o t v r d z u j e .

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľky, ktorým sa domáhala proti odporcovi náhrady majetkovej ujmy vo výške 18.000 eur z titulu smrteľného pracovného úrazu jej manžela, ku ktorému došlo dňa 10.08.2009. Vychádzal zo zistenia, že manžel navrhovateľky Ľudovít Moravčík, bol od 01.08.1991 zamestnancom odporcu, u ktorého pracoval ako baník v podzemí. Dňa 10.8.2009 na pracovisku odporcu došlo k požiaru a následnému výbuchu, následkom ktorého manžel navrhovateľky bezprostredne pri pracovnom úraze zomrel. V. H. bol manželom navrhovateľky od 25.8.1979, pričom z ich manželstva sa narodili dcéra V. v roku XXXX a syn H. v roku XXXX. Navrhovateľke smrť jej manžela zasiahla do usporiadaného rodinného života, navrhovateľka upadla do depresí a v citovej oblasti naďalej pociťuje psychickú bolesť. Jej psychická bolesť sa prejavila tak, že sa nedokázala sústrediť na svoju prácu, pracovný pomer musela ukončiť, lebo prácu nezvládala. Až približne po roku, keď pracovala na dohody, sa opätovne zamestnala u toho istého zamestnávateľa. Psychická bolesť zo straty manžela je u navrhovateľky prítomná aj v súčasnosti a zvyšuje sa predovšetkým pri spomienkach na manžela v súvislosti s výsluchmi v trestnom konaní. Navrhovateľke bolo Sociálnou poisťovňou z úrazového poistenia vyplatené jednorazové odškodnenie vo výške 29.024,47 eur. Odporca po smrti jej manžela poskytol navrhovateľke na základnej právnej povinnosti vyplývajúcej z kolektívnej zmluvy čiastku 4.979,09 eur. Odporca okrem toho bez toho, aby mal právnu povinnosť zaplatil navrhovateľke na úhradu nákladov na pomník zomrelého manžela 1.365,81 eur a na úhradu nákladov na kar a smútočné oblečenie 1.061,87 eur. Odporca bez právnej povinnosti poskytol navrhovateľke za účelom zmiernenia psychických následkov víkendový pobyt v hotelovom zariadení. Odporca je spoluzakladateľom občianskeho združenia „Na pomoc sirotám a vdovám!“, ktoré v roku 2009 navrhovateľke dalo 2.600,- eur. V dôsledku publicity pracovného úrazu manžela navrhovateľky, pri ktorom zomrelo ďalších 19 osôb, bez právnej povinnosti navrhovateľke prispela Slovenská republika, za ktorú konalo Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny čiastkou 800,- eur. Obdobne bez právnej povinnosti Slovenská republika prostredníctvom vlády zaplatila navrhovateľke 33.000,- eur. Iné peňažné plnenia v súvislosti so smrťou manžela boli navrhovateľke a jej deťom poskytnuté Mestom P. a Biskupským úradom v Banskej Bystrici. Okrem vykonaných dôkazov advokát

navrhovateľky navrhol vykonať dokazovanie listinami, a to rozhodnutím banského úradu a banskou mapou, vyšetrovacím spisom, v ktorom boli vznesené obvinenia osobám v súvislosti s pracovným úrazom manžela navrhovateľky, výsluchmi svedkov Z. P., E. V. a Ing. G. K., ktorým bolo v trestnom konaní vznesené obvinenie a svedkov Ing. K. F., Y. J. a Ing. Y. V.. Vyšetrovať skutočnosti potrebné na zistenie trestnoprávnej zodpovednosti majú orgány činné v trestnom konaní, pričom je ich úlohou a úlohou v trestnom konaní z takto zistených skutočností vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť, ktorá v závislosti od toho, či konanie takýchto osôb viedlo k vzniku škody, môže viesť aj k vyvodeniu prípadnej občianskoprávnej zodpovednosti takýchto osôb vo vzťahu k účastníkom konania. Súd dokazovanie týmito advokátom navrhovateľky navrhnutými dôkazmi nevykonal, keďže nebolo zrejmé, aké tvrdenia navrhovateľky majú byť týmito dôkazmi preukázané. Vyšetrovať skutočnosti potrebné na zistenie trestnoprávnej zodpovednosti majú orgány činné v trestnom konaní, pričom je ich úlohou a úlohou súdu v trestnom konaní z takto zistených skutočností vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť, ktorá v závislosti od toho, či konanie takýchto osôb viedlo k vzniku škody, môže viesť aj k vyvodeniu prípadnej občianskoprávnej zodpovednosti takýchto osôb vo vzťahu k účastníkom konania. Súd dokazovanie týmito dôkazmi nevykonal, resp. nečakal na výsledky trestného konania, aj z toho dôvodu, že prípadné zistenie trestnoprávnej zodpovednosti zamestnancov odporcu, by žiadnym spôsobom nemenilo nič na tom závere, že navrhovateľkou označený odporca zodpovedá za smrteľný pracovný úraz, ktorým bol postihnutý jej manžel, a od ktorého sa odvíja jeho objektívna zodpovednosť vo vzťahu k navrhovateľke za smrť jej manžela podľa § 195 ods. 1 Zákonníka práce. V konaní bolo nepochybne zistené, že odporca takúto zodpovednosť má, pričom zistenie toho, či bol úraz spôsobený aj protiprávnym konaním jeho zamestnancov, by mieru tejto zodpovednosti odporcu v zmysle právnom nebolo spôsobilé ani zvýšiť a ani znížiť, bolo by možné vyvodiť len zodpovednosť zamestnancov odporcu z ich protiprávneho konania. Odporca vo vzťahu k navrhovateľke zodpovedá podľa § 195 ods. 1 Zákonníka práce, keďže manžel navrhovateľky utrpel pracovný úraz. Preto ani nebolo potrebné v konaní zisťovať skutočnosti potrebné na posúdenie toho, či sa zodpovednosť odporcu vo vzťahu k navrhovateľke nezakladá na § 420a Občianskeho zákonníka, resp. na inom ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu. Medzi navrhovateľkou a odporcom neboli sporné skutočnosti týkajúce sa smrti jej manžela a skutočnosti týkajúce sa toho, aké plnenia boli navrhovateľke poskytnuté v súvislosti so smrteľným pracovným úrazom jej manžela. Je nepochybné, že smrť tak blízkej osoby, akým bol manžel navrhovateľky, a to v jeho produktívnom veku a pri usporiadaných rodinných pomeroch, a tomu zodpovedajúcom očakávaní ďalšieho šťastného spoločného života, vyvolal u navrhovateľky ľudsky prirodzenú psychickú bolesť a životné nešťastie. Na strane druhej je zrejmé, že právna zodpovednosť odporcu za smrť manžela navrhovateľky sa odvíja len od tej skutočnosti, že manžel navrhovateľky bol zamestnancom odporcu a zomrel pri pracovnom úraze na jeho pracovisku. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné právne posúdenie toho, že manžel navrhovateľky zomrel pri pracovnom úraze na pracovisku odporcu a za tento pracovný úraz zodpovedá podľa § 195 ods. 1 Zákonníka práce odporca. Rovnako medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že v dôsledku pracovného úrazu manžela navrhovateľky došlo u navrhovateľky k nemajetkovej ujme v právnom slova zmysle. V uvedených súvislostiach treba uviesť, že nebolo správne posúdenie advokáta navrhovateľky, ktorý zodpovednosť odporcu odvodzoval nielen od § 195 ods. 1 Zákonníka práce, ale aj § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti, v spojení s § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá a podľa § 420a Občianskeho zákonníka, podľa ktorého každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobí inému prevádzkovou činnosťou. Ustanovenie § 195 ods. 1 Zákonníka práce je vzhľadom na zistené skutočnosti, že manžel navrhovateľky zomrel pri pracovnom úraze vo vzťahu k § 420 a § 420a Občianskeho zákonníka osobitným ustanovením, ktoré má podľa zásady *lex specialis derogat legi generali* prednosť pred týmito všeobecnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Občiansky zákonník v súčasnosti žiadnym explicitným spôsobom neupravuje to, aký nárok a voči komu má pozostalá manželka za psychickú bolesť a ujmu na kvalite života spôsobenú protiprávnou smrťou svojho manžela. Nároky pozostalých príbuzných sa v judikatúre zásadne opierajú o všeobecné ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V osobitných pracovnoprávných vzťahoch Zákonník práce v spojení so zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov na rozdiel od Občianskeho zákonníka priznáva určeným príbuzným osobám zomrelého zamestnanca nárok na pozostalostnú úrazovú rentu a jednorazové odškodnenie. Z uvedeného je zrejmé, že zákon pre osobitnú situáciu protiprávnej smrti zamestnanca vytvára osobitný nárok príbuzných, pričom tento nárok je výsledkom platenia poisťného zamestnávateľom, ktorým zamestnávateľ poisťuje vlastné riziko

objektívnej zodpovednosti za pracovný úraz. V prípade navrhovateľky ako pozostalej manželky jej na základe pracovnoprávneho vzťahu jej manžela a osobitného verejnoprávneho poistenia hradeného odporcom, vznikol osobitný nárok na jednorazové odškodnenie. Takýto nárok nemajú pozostalé manželky tých manželov, ktorých smrť bola spôsobená inou protiprávnou skutočnosťou ako pracovným úrazom. Z uvedeného je zrejmé, že zákon pre prípad smrti zamestnanca pri pracovnom úraze vytvára na rozdiel od smrti spôsobenej inými protiprávnymi skutočnosťami, osobitný systém zodpovednosti postavený na princípe pre zamestnávateľa nepochybne prísnej objektívnej zodpovednosti (bez ohľadu na konanie a zavinenie), núti zamestnávateľa si túto zodpovednosť poistiť a na rozdiel od iných zodpovednostných vzťahov vytvára osobitný nárok v podobe jednorazového odškodnenia. Tento osobitý (špeciálny) systém zodpovednosti odporcu a odškodnenia navrhovateľky vylučuje v zmysle zásady *lex specialis derogat legi generali* použitie všeobecného (generálneho) zákonom vytvoreného odškodnenia vyplývajúceho z práva na ochranu života podľa § 11 v spojení s 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Návrh navrhovateľky treba považovať za nedôvodný aj na základe účelu objektívnej zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz zamestnanca a účelu inštitútu náhrady nemajetkovej ujmy. Objektívna zodpovednosť zamestnávateľa je moderný sociálny právny inštitút, ktorý vo svojej podstate významným spôsobom chráni zamestnanca, keďže ho zbavuje povinnosť preukazovať porušenie právnej povinnosti zamestnávateľa v súvislosti s pracovným úrazom. Účelom inštitútu náhrady nemajetkovej ujmy pri zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby je chrániť fyzickú osobu pred protiprávnym konaním iných osôb. Predmetom tvrdení navrhovateľky nebolo žiadne protiprávne konanie odporcu a zodpovednosť odporcu za smrť jej manžela vyplýva nie z protiprávneho konania odporcu, ale len zo samej skutočnosti pracovného vzťahu jej manžela s odporcom a toho, že na jeho pracovisku došlo k pracovnému úrazu nezistenej príčiny. Zodpovednosť odporcu za pracovný úraz teda nevyplýva z jeho konania alebo opomenutia, a preto ani nemôže založiť vzťah, v ktorom by navrhovateľka mala voči odporcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Súd prvého stupňa ďalej konštatoval, že z vykonaného dokazovania vyplynuli skutočnosti, z ktorých bolo zrejmé, že navrhovateľka v súvislosti so všeobecne známym ohlasom pracovného úrazu svojho manžela dostala aj plnenia poskytnuté bez právnej povinnosti odporcom a inými subjektmi, pričom výška týchto plnení zjavne prevyšuje plnenia poskytované v prípade smrteľných pracovných úrazov iných osôb. Účelom náhrady nemajetkovej ujmy je okrem vyššie spomínanej ochrany pred protiprávnymi zásahmi poskytnúť osobe, na strane ktorej došlo k zásahu do jej nemajetkovej sféry, primerané zadostučinenie. Vzhľadom na výšku poskytnutých plnení odporcom a tretím subjektmi je zrejmé, že poskytnutie ďalšej finančnej čiastky odporcom navrhovateľke by bolo nad rámec tejto satisfakčnej funkcie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, čím však v žiadnom prípade nemožno povedať, že by bola vôbec strata manžela navrhovateľky nahraditeľná akoukoľvek finančnou čiastkou. Vychádzajúc z uvedeného súd prvého stupňa rozhodol tak, že návrh navrhovateľky zamietol a o náhrade trov konania vzhľadom na jej procesný neúspech rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku tak, že jej náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka, domáhala sa jeho zmeny tak, že jej návrhu bude vyhovené. Z obsahu jej odvolania je zrejmé, že uplatňuje odvolacie dôvody podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. d), c), b) O.s.p. v spojení s ustanovením § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. Dôvodila, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal ňou navrhnuté dôkazy. Je nepochybné, že dôkazy navrhnuté jej právnym zástupcom v žiadnom prípade nešli nad rámec dokazovania potrebného v tomto konaní. Ako z celého konania vyplýva, cieľom vykonania súdom zamietnutých dôkazov bolo preukázanie porušenia povinnosti odporcu, čo malo za následok neoprávnený zásah do jej súkromia, ktorý zakladá nárok na primerané zadostučinenie, resp. náhradu nemajetkovej ujmy. Jej cieľom nebolo dopĺňať zákonom danú objektívnu zodpovednosť odporcu, ale jednoznačne preukázať, že práve v dôsledku konkrétneho postupu odporcu došlo k zásahu do súkromia smrťou jej manžela. Práve tento postup odporcu spôsobil a mal za následok zásah do jej súkromia. Ďalej uviedla, že zodpovednosť odporcu ako zamestnávateľa zakladá vo vzťahu k pozostalému po zamestnancovi v spojení so zákonom 461/2003 Z. z. nárok na pozostalostnú úrazovú rentu, resp. jednorazové odškodnenie. Avšak tieto „poistené“ plnenia v žiadnom prípade nie je možné zamieňať s plnením nemajetkovej ujmy. Uvedené potvrdzuje aj účel týchto na jednej strane „poistených“ plnení vzniknutých z titulu v minulosti existujúceho zamestnaneckého pomeru a na strane druhej z titulu plnenia náhrady za nemajetkovú ujmu vzniknutú z titulu neoprávneného zásahu do práva na súkromie pozostalých. Účelom pozostalostnej úrazovej renty je pravidelná peňažná dávka úrazového poistenia, ktorá má zabezpečiť osoby, ktorým poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania bol povinný poskytovať výživu a účelom jednorazového odškodnenia je

prekľenie nepriaznivej finančnej situácie rodiny, ktorá je spôsobená stratou príjmu poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania a táto sa poskytuje manželovi a nezaopatrenému dieťaťu poškodeného. Tieto nároky sú absolútne nespojitelné. Je teda zrejmé, že ide o dva samostatne stojace a od seba nezávislé inštitúty. Nárok na plnenie z nemajetkovej ujmy je pre ňu založený zodpovednosťou vyplývajúcou z prevádzkovej činnosti, resp. prevádzkou zvlášť nebezpečnej prevádzky v zmysle ustanovenia § 432 O.s.p. ktorou prevádzka v baniach určite je. Dôvodila, že nárok na nemajetkovú ujmu a nárok na jednorazové odškodnenie sú dva absolútne rozdielne inštitúty, a to jednak čo do nárokovateľnosti, čo do ich účelu, čo do existencie dôvodov ich priznania. Preto nárok jedného titulu nie je možné premieňať do druhého v zmysle súdom uvedenej zásady. Osobnostné právo - ako jednotné právo podľa § 11 Občianskeho zákonníka nadobúda každá fyzická osoba ako individualita okamžikom narodenia bez toho, aby k jeho nadobudnutiu bola potrebná ďalšia právna skutočnosť, resp. dôvod. Ide teda o právo neoddeliteľné od osobnosti fyzickej osoby a preto trvá po celú dobu života fyzickej osoby. Názor súdu prvého stupňa špecifikovaný v článku III. bod 1 - 3 jednoznačne popiera toto jej absolútne právo ako rýdze osobné, resp. osobnostné právo a pokúša sa ho nahradiť majetkovým právom vyplývajúcim z nároku na pozostalostnú úrazovú rentu a z jednorazového odškodnenia. Nesúhlasila s právnym názorom súdu prvého stupňa, že zodpovednosť odporcu za pracovný úraz nevyplýva z jeho konania a preto ani nemôže založiť vzťah, v ktorom by navrhovateľka mohla založiť vzťah, v ktorom by mala voči odporcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Uviedla, že inštitút objektívnej zodpovednosti je inštitút, ktorý zbavuje povinnosti preukazovať porušenie právnej povinnosti odporcu a je výnimkou zo všeobecnej zásady, podľa ktorej zodpovednosť určitej osoby vzniká ako dôsledok jej protiprávneho konania. Napriek tomu, že mala za to, že samotná protiprávnosť je daná, boli za účelom preukázania pochybení, nesprávnych postupov ale najmä odporcu navrhnuté dôkazy, ktoré súd odmietol vykonať. Sankcie za nemajetkovú ujmu vzniknutú neoprávneným zásahom do osobnosti fyzickej osoby chránené osobnostným právom sú - na rozdiel od trestného a správneho práva - založené na prísnom objektívnom princípe, to znamená, že vznikajú bez ohľadu na zavinenie, čím sa dotknutej fyzickej osoby poskytuje dôsledná ochrana tak pred zavinením, ako aj pred nezavinenými zásahmi. Za neoprávnený zásah je preto potrebné považovať taký zásah do osobnosti navrhovateľky, ktorý, resp. ktorého následok je v rozpore s objektívnym právom, čo smrť manžela jednoznačne je. Mala za to, že práve na základe existencie pracovnoprávneho vzťahu medzi jej manželom a odporcom, bol odporca oprávnený vystaviť jej manžela riziku v súvislosti s výkonom jeho zamestnania a zároveň v súvislosti s prevádzkovou činnosťou odporcu, no na následky spojené s premenením tohto rizika je potrebné vnímať ako neoprávnený zásah do osobnostného práva, za ktorý objektívne zodpovedá odporca. Je teda zrejmé, že zodpovednosť odporcu vyplýva nielen z jeho postavenia zamestnávateľa, ale vo vzťahu k ust. § 11 Občianskeho zákonníka z jeho prevádzkovej činnosti v zmysle § 420a a ust. § 432 Občianskeho zákonníka. A práve táto zodpovednosť zakladá nárok na plnenie v zmysle ust. § 13 Občianskeho zákonníka. Okrem tejto zodpovednosti navrhovala vykonať dôkazy, ktorými mohlo dôjsť k preukázaniu postupu odporcu, ktorý vyústil práve do neoprávneného zásahu do práva na súkromie. Taktiež považovala za nepreukázaný a zo žiadnych vykonaných dôkazov nevyplývajúci záver súdu, že došlo k pracovnému úrazu z nezistenej príčiny, o ktorý sa súd pri jeho právnom názore pre určenie zodpovednosti odporcu opieral. Ďalej namietala, že súd vo svojom rozhodovaní absolútne nereflektoval na jej právnu argumentáciu, zakladajúcu zodpovednosť odporcu za zásah do jej osobnostných práv protiprávnou smrťou nebohého manžela. Ignoruje argumentáciu ust. § 420a Občianskeho zákonníka danú prevádzkou a účelovo smeruje len na zodpovednosť odporcu za pracovný úraz a nie za zásah do osobnostných práv. Pokiaľ ide o plnenia poskytované odporcom nad rámec jeho právnej povinnosti, aj podľa tvrdení odporcu predstavuje víkendový pobyt a úhradu nákladov na pomník. Ostatné plnenia, ktoré mala prijať mali byť od tretích osôb, nie od odporcu. Tieto plnenia, však v žiadnom prípade nemôžu nahrádzať nárok voči odporcovi z titulu nemajetkovej ujmy a teda v žiadnom prípade tieto odporcom uvádzané plnenia nie je možné brať do úvahy pri rozhodovaní o oprávnenosti jej nároku. Satisfakcia - náhrada nemajetkovej ujmy - sa vychádzajúc z jej povahy vyžaduje, aby bola splnená práve osobou, ktorá je na jej plnenie povinná - čo prezentuje zákonom predpokladaný účel tohto plnenia - a síce zadostučinenie.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Poukázal na to, že protiprávnosť zásahu do osobnosti navrhovateľky, právny zástupca v odvolaní odôvodňuje neoprávneným zásahom do osobnosti jej manžela, ktorý mal za následok jeho smrť pri pracovnom úraze. Predmetom návrhu neboli žiadne konkrétne tvrdenia navrhovateľky o protiprávnom konaní odporcu. Z dokazovania vyplynulo, že zdrojom a príčinou

pracovného úrazu manžela navrhovateľky bolo explozívne vyhorenie zmesi plynov a metánu. Výsledkom vyšetrovania nezávislého orgánu štátnej banskej správy bol záver, že nie je možné jednoznačne (nespochybniteľne), určiť, čo bolo hlavnou príčinou explozívneho vyhorenia plynov a tým aj príčinou smrteľných pracovných úrazov zamestnancov, nie je možné konštatovať konkrétne a jednoznačné porušenie bezpečnostných predpisov, ktoré by boli v príčinnej súvislosti so vznikom mimoriadnej udalosti, ako aj nie je možné objektívne preukázať zodpovednosť konkrétnej osoby. Ďalej uviedol, že súd prvého stupňa nezamieňa plnenia podľa zákona č. 461/2003 Z. z. s plnením nemajetkovej ujmy. Súd odôvodnil zamietnutie nárokov s poukazom na inštitút objektívnej zodpovednosti odporcu za pracovný úraz manžela navrhovateľky. Tento osobitný systém zodpovednosti odporcu a odškodnenia navrhovateľky podľa názoru súdu vylučuje v zmysle zásady *lex specialis derogat legi generali* použitie všeobecného zákonom vytvoreného odškodnenia vyplývajúceho z práva na ochranu života podľa § 11 v spojení s § 13 Občianskeho zákonníka. Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa, ktorý pri rozhodovaní zobral do úvahy aj celkovú výšku plnení, ktoré boli navrhovateľke po smrti manžela poskytnuté a ktoré v konaní nepoprela. Výška týchto plnení zjavne prevyšuje plnenia poskytované v prípade smrteľných pracovných úrazov iných osôb. Zdôraznil, že zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmiernenie jej následkov na osobnosti fyzickej osoby.

Napadnutým uznesením zo dňa 22.05.2012, č.k. 9C/127/2011-126 súd prvého stupňa uložil navrhovateľke, aby v lehote do 10 dní od doručenia tohto uznesenia zaplatila súdny poplatok za podanie odvolania vo výške 606 eur (§ 6 ods. 2 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, položka 7b písm. b/ sadzobníka súdnych poplatkov).

Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka. V odvolaní uviedla, že v konaní si uplatňuje nárok na nemajetkovú ujmu, ktorá jej vznikla trestným činom spáchaným osobami, ktoré odporca porušil pri svojej činnosti v zmysle § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s príčinami vzniku nemajetkovej ujmy, ktoré boli dôvodom na podanie žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy sa vedie na OR PZ Prievidza taktiež trestné konanie, nakoľko bolo zistené dôvodné podozrenie a bol dostatočne odôvodnený záver, že škoda, ktorá je predmetom žaloby občiansko-právneho charakteru o náhrade nemajetkovej ujmy bola spôsobená trestným činom. V danej veci je v súčasnosti ukončené prípravné konanie a je podaná obžaloba na súd. Poškodený, ktorý si svoje nároky uplatnil v trestnom konaní, nemusí platiť žiadny poplatok. Ak si však uplatňuje náhrady škody v občiansko-právnom konaní, je oslobodený od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. i/ zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, pokiaľ mu vznikla škoda v súvislosti s trestným činom. Zdôvodnila, že podľa citovaného zákonného ustanovenia je oslobodená od súdneho poplatku, preto žiadala napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 212 ods. 1, § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na tom právnom názore, že manžel navrhovateľky zomrel pri pracovnom úraze na pracovisku odporcu a za tento pracovný úraz zodpovedá podľa § 195 ods. 1 Zákonníka práce odporca. Ustanovenie § 195 ods. 1 Zákonníka práce je vzhľadom na zistené skutočnosti, že manžel navrhovateľky zomrel pri pracovnom úraze vo vzťahu k § 420 a § 420a Občianskeho zákonníka osobitným ustanovením, ktoré má podľa zásady *lex specialis derogat legi generali* pred týmito všeobecnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka. V pracovnoprávných vzťahoch Zákonník práce v spojení so zákonom č. 461 /2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov na rozdiel od Občianskeho zákonníka priznáva určeným príbuzným osobám zomrelého zamestnanca nárok na pozostalostnú úrazovú rentu a jednorazové odškodnenie. V prípade navrhovateľky ako pozostalej manželky jej na základe pracovnoprávneho vzťahu jej manžela a osobitného verejnoprávneho poistenia hradeného odporcom vznikol osobitný nárok na jednorazové odškodnenie. Tento osobitý (špeciálny) systém zodpovednosti odporcu a odškodnenia navrhovateľky vylučuje v zmysle zásady *lex specialis derogat legi generali* použitie všeobecného (generálneho) zákona vytvoreného odškodnenia vyplývajúceho z práva na ochranu života podľa § 11 v spojení s § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Súd prvého stupňa návrh navrhovateľky považoval

za nedôvodný aj na základe účelu objektívnej zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz zamestnanca a účelu inštitútu náhrady nemajetkovej ujmy. Uviedol, že predmetom tvrdení navrhovateľky nebolo žiadne protiprávne konanie odporcu a zodpovednosť odporcu za smrť jej manžela vyplýva nie z protiprávneho konania odporcu, ale len zo samej skutočnosti pracovného vzťahu jej manžela s odporcom a toho, že na jeho pracovisku došlo k pracovnému úrazu nezistenej príčiny. Ďalším dôvodom pre zamietnutie návrhu súdom prvého stupňa bola tá skutočnosť, že navrhovateľka v súvislosti so všeobecne známym ohlasom pracovného úrazu svojho manžela dostala aj plnenia poskytnuté bez právnej povinnosti odporcom a inými subjektmi, pričom výška týchto plnení zjavne prevyšuje plnenia poskytované v prípade smrteľných pracovných úrazov iných osôb. Vzhľadom na výšku poskytnutých plnení odporcom a tretími subjektmi je zrejmé, že poskytnutie ďalšej finančnej čiastky odporcom navrhovateľke by bolo nad rámec tejto satisfakčnej funkcie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy.

Odvolačný súd sa s týmto právnym názorom súdu prvého stupňa stotožňuje len potiaľ, pokiaľ súd prvého stupňa dospel k záveru, že odporca zodpovedá za smrteľný pracovný úraz manžela navrhovateľky ako zamestnávateľ podľa ust. § 195 ods. 1 Zákonníka práce, ktorá zodpovednosť je objektívneho charakteru, bez ohľadu na zavinenie. Bolo preto nadbytočné, aby súd s poukazom na objektívnu povahu zodpovednosti za zásah do osobnostných práv navrhovateľky vykonával dokazovanie na prípadné zistenie trestnoprávnej zodpovednosti zamestnancov odporcu. Prípadné zistenie trestnoprávnej zodpovednosti zamestnancov odporcu by žiadnym spôsobom nemenilo nič na závere, že odporca zodpovedá za smrteľný pracovný úraz manžela navrhovateľky podľa ust. § 195 ods. 1 Zákonníka práce. Odvolačný súd sa taktiež stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že s prihliadnutím na výšku poskytnutých plnení odporcom a tretími subjektmi je zrejmé, že poskytnutie ďalšej finančnej čiastky odporcom navrhovateľke by bolo nad rámec tejto satisfakčnej funkcie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Nestotožňuje sa však so záverom súdu prvého stupňa, že Zákonník práce v spojení so zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení pre prípad smrti zamestnanca pri pracovnom úraze vytvára na rozdiel od smrti spôsobenej inými protiprávnymi skutočnosťami, osobitný systém zodpovednosti postavený na princípe pre zamestnávateľa nepochybne prísnej objektívnej zodpovednosti, núti zamestnávateľa si túto zodpovednosť poistiť a na rozdiel od iných zodpovednostných vzťahov vytvára osobitný nárok v podobe jednorazového odškodnenia. Tento osobitný systém zodpovednosti odporcu a odškodnenia navrhovateľky vylučuje použitie všeobecného zákonom vytvoreného odškodnenia vyplývajúceho z práva na ochranu života podľa § 11 v spojení s § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Podľa ustálenej súdnej praxe možno priznať postihnutej fyzickej osobe podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka peňažné zadostučinenie za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnostného práva na súkromný život v dôsledku usmrtenia blízkej osoby. Súčasťou súkromného života je aj rodinný život, ktorý v sebe zahŕňa právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami tak, aby bolo možné tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby môže k vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym, citovým a kultúrnym väzbám predstavovať natoľko vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti postihnutej fyzickej osoby, že môže byť kvalifikovaná ako ujmy znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Ustanovenie § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka však nevymedzuje hranicu /či už minimálne alebo maximálne/ pre určenie takejto výšky, hovorí len, že výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Uplatní sa tu preto postup podľa ustanovenia § 136 O.s.p., kedy súd túto výšku určí podľa svojej úvahy.

Uplatnenie nároku podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je možné i popri nárokoch z titulu smrteľného pracovného úrazu, ktoré sú špeciálnymi nárokmi vo vzťahu k všeobecným nárokom vzniknutým v režime ochrany osobnosti. Jednorazové odškodnenie pozostalých v dôsledku smrteľného pracovného úrazu je riešené v ustanovení § 94 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, avšak podľa názoru odvolacieho súdu je táto úprava natoľko paušálna / podľa ods. 2 je suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 46 485,40 eur/, že by súd mal v konkrétnom prípade vždy posudzovať, či ju možno považovať za vyčerpávajúce riešenie tohto ktorého prípadu. Znamená to, že pokiaľ nároky za nemateriálnu ujmu dané týmto zákonným ustanovením nebudú dostatočnou satisfakciou za smrteľný pracovný úraz, nie je vylúčené, aby sa dotknuté osoby domáhali aj ďalšieho zadostučinenia podľa zákonných ustanovení na ochranu osobnosti.

Odvolačný súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k názoru, že nie je vylúčené, ak poskytnuté jednorazové odškodnenie v zmysle zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nie je dostatočnou satisfakciou za vzniknutú ujmu na osobnostných právach, aby sa dotknuté osoby domáhali ďalšej satisfakcie podľa ustanovení na ochranu osobnosti, avšak pre takéto ďalšie odškodnenie je potrebné preukázať mimoriadne závažnú ujmu pri mimoriadnych okolnostiach, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Znamená to, že pokiaľ nároky za nemateriálnu ujmu dané ust. § 94 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nebudú dostatočnou satisfakciou za smrteľný pracovný úraz, nie je vylúčené aby sa dotknuté osoby domáhali aj ďalšieho zadosťučinenia podľa zákonných ustanovení na ochranu osobnosti. V konaní nebolo sporné, že v dôsledku pracovného úrazu manžela navrhovateľky došlo u navrhovateľky k nemajetkovej ujme v právnom slova zmysle. Odvolačný súd rovnako ako súd prvého stupňa však bol toho názoru, že zadosťučinenie, ktoré sa dostalo navrhovateľke ako pozostalej manželke po manželovi, ktorý utrpel smrteľný pracovný úraz, je natoľko vyčerpávajúce, že jej nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu ochrany osobnosti nemožno priznať. Samotný spôsob smrti manžela navrhovateľky v zamestnaní (po výbuchu v bani) je možné považovať za výrazne dramatizujúci pre všetkých pozostalých (čo sa skutočne aj prejavilo vážnym zásahom do rodinného života navrhovateľky). Všeobecne však platí, že dôsledky zásahu môžu u postihnutej osoby (pozostalej) pomôcť zmierniť niektoré okolnosti, ktoré sa nachádzajú i mimo sféru fyzickej alebo právnickej osoby, o zodpovednosť ktorej zo zásad do práv na ochranu osobnosti v konaní ide. V danom prípade nebolo možné prehliadnuť, že navrhovateľke okrem plnenia vyplývajúceho zo zákona, bolo poskytnuté aj plnenie odporcom ako zodpovedným subjektom nad rámec zákona (hradený víkendový pobyt v hotelovom zariadení pre rodiny postihnutých zamestnancov v celkovej sume 3.576,80 eur, plnenie vo výške 1.061,87 eur na úhradu nákladov na kar a smútočné oblečenie nad rámec zákona od občianskeho združenia „Na pomoc sirotám a vdovám“, ktorého odporca je spoluzakladateľom, bola navrhovateľke poskytnutá v roku 2009 suma 2600 eur, v roku 2010 suma 776,80 eur, ďalej odporca zaplatil poukazy na trojdňový pobyt v hoteli K. v hodnote 765 eur pre navrhovateľku a jej dve deti), ako aj peňažné plnenia od iných subjektov (od Vlády SR suma 33.000 eur, od Ministerstva práce a sociálnych vecí SR suma 800 eur, od Mesta Handlová suma 500 eur, od Biskupského úradu v Banskej Bystrici suma 1000 eur), pričom doposiaľ bolo navrhovateľke aj spolu s jednorazovým odškodnením, plnením odporcu na základe kolektívnej zmluvy poskytnuté plnenie najmenej vo výške 75.872,64 eur. Tieto plnenia odvolačný súd rovnako ako súd prvého stupňa aj napriek mimoriadnym okolnostiam daného prípadu (preto aj boli poskytnuté), považuje za postačujúce na zmiernenie zásahu do rodinného života navrhovateľky. Za tohto stavu boli odvolacie námietky navrhovateľky nedôvodné.

Odvolačný súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Ďalej odvolačný súd preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 22.05.2012, č.k. 9C/127/2011-126, ktorým súd uložil navrhovateľke povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 606 eur, v lehote 10 dní od doručenia tohto uznesenia.

Podľa § 4 ods. 2 písm. i) zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v platnom znení, je od súdneho poplatku oslobodený navrhovateľ v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom.

V danom prípade sa navrhovateľka domáhala proti odporcovi zaplataenia nemajetkovej ujmy z titulu smrteľného pracovného úrazu jej manžela, ku ktorému došlo dňa 10.08.2009 u odporcu. Odporca zodpovedá ako zamestnávateľ za smrteľný pracovný úraz manžela navrhovateľky v zmysle § 195 Zákonníka práce. V danom prípade ide teda o konanie o zaplataenie náhrady nemajetkovej ujmy z titulu smrteľného pracovného úrazu manžela navrhovateľky, za ktorý odporca nenesie trestnoprávnu zodpovednosť. Navrhovateľka preto nie je osobne oslobodená od súdneho poplatku, nakoľko uplatnená náhrada nemajetkovej ujmy v občianskom súdnom konaní, jej nebola spôsobená v súvislosti s trestným činom odporcu. Súd prvého stupňa preto postupoval správne, keď navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie vo výške 606 eur (podľa pol. č. 7b písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov).

Odvolačný súd preto napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p. rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania tak, že úspešnému odporcovi trovy konania nepriznal, nakoľko odporca si náhradu trov konania neuplatnil.

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.